

***Rola uniwersytetu
w rozwoju przedsiębiorczości akademickiej
w Polsce na podstawie doświadczeń
amerykańskich i zachodnioeuropejskich***

DOI: 10.17399/HW.2016.1535017

STRESZCZENIE

CEL NAUKOWY: Celem artykułu jest przeprowadzenie analizy porównawczej poziomu rozwoju i wsparcia przedsiębiorczości akademickiej w Polsce i w wybranych krajach, takich jak Stany Zjednoczone, Francja, Hiszpania, Holandia.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Wiodącym problemem publikacji jest analiza jakościowa metod, narzędzi i programów wspierających przedsiębiorczość akademicką. W artykule porównano poziom rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w wybranych państwach i odniesiono się do korzyści wynikających z zastosowania danych metod w polskich warunkach.

PROCES WYWODU: Wywód składa się z trzech elementów. Pierwszy z nich to przedstawienie istotnej roli przedsiębiorczości akademickiej oraz narzędzi finansowych aktywizujących rozwój przedsiębiorczości akademickiej. Drugi odnosi się do programów wspierających przedsiębiorczość w Stanach Zjednoczonych (model amerykański), Francji, Hiszpanii, Holandii. Trzeci to przedstawienie form, w jakich przedsiębiorczość akademicka występuje w Polsce.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: W polskich warunkach kwestia rozwoju przedsiębiorczości akademickiej jest pojmowana w szerszym znaczeniu poprzez aktywność biznesową osób powiązanych z uczelnią czy tworzenie spółek odpryskowych. Widoczne jest jednak istnienie pewnych barier umożliwiających rozwój i wdrożenie innowacyjnych rozwiązań. W Polsce potrzeba jest zmian w strukturze uczelni i ulepszeniu jej programu. Również współpraca między uczelniami mogłaby przelożyć się na udoskonalenie dotychczasowych rozwiązań i poprawę jakości.

WNIOSKI, INNOWACJE, REKOMENDACJE: Należy promować rozwój przedsiębiorczości akademickiej w Polsce. Brak jasnej metody rozwoju nauki i techniki określającej rozwój badań naukowych jest słabą stroną polskiego systemu innowacyjnego. Głównym problemem są ograniczenia finansowe, brak odpowiednich

Sugerowane cytowanie: Szkopiński, D., (2016). Rola uniwersytetu w rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce na podstawie doświadczeń amerykańskich i zachodnioeuropejskich. *Horyzonty Wychowania*, 15 (35), 321-333. DOI: 10.17399/HW.2016.153517.

szkoleń w zakresie przedsiębiorczości i często również odpowiedniej wiedzy. Powinno tworzyć się programy, które wpłynęłyby na konkurencyjność polskiej gospodarki oraz na poziom jej innowacyjności.

→ **SŁOWA KLUCZOWE: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, EDUKACJA, EDUKACJA W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, EDUKACJA PRZEDSIĘBIORCZA, EDUKACJA DLA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, EDUKACJA EKONOMICZNA**

ABSTRACT

Role of the university in the development of academic entrepreneurship in Poland – the American and Western European experience

RESEARCH OBJECTIVE: This article aims at a comparative analysis the level of development and support academic entrepreneurship in Poland and some other countries such as the United States, France, Spain, Netherlands.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The cardinal problem is the qualitative analysis methods, tools and programs to support academic entrepreneurship. This paper presents as a comparison the level of development of academic entrepreneurship in selected countries and recommendations for the implementation of these methods in Poland.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: The section consists of three elements. The first is to present the important role of academic entrepreneurship and financial tools activating the development of academic entrepreneurship. The second refers to programs supporting entrepreneurship in the United States (US model), France, Spain, Netherlands. The third is presentation of the forms which academic entrepreneurship occurs in Poland.

RESEARCH RESULTS: The question of the development of academic entrepreneurship in Poland is understood in a broader sense by the business activities of people associated with the university or creating spin-off companies. The noticeable is the existence of barriers to enable the development of academic entrepreneurship and implementation of innovative solutions. In Poland, there is a need for a change in the structure of universities and improvements in their program as well as increased cooperation between universities which could result in the improvement of existing solutions and increase quality.

CONCLUSIONS, INNOVATIONS AND RECOMMENDATIONS: It should promote the development of academic entrepreneurship in Poland. The lack of clear methods of science and techniques defining the development of scientific research

is a weak point of the Polish innovation system. The main problems are financial constraints, lack of adequate training in entrepreneurship and also relevant knowledge. It should create programs that would have affected on the competitiveness of the Polish economy and their level of innovation.

→ **KEYWORD: ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP, PROMOTE ENTREPRENEURSHIP, SUPPORT ENTREPRENEURSHIP PROGRAMS, COOPERATION BETWEEN SCIENCE AND ECONOMY**

Wstęp

Zauważyć dziś można, że powiązanie gospodarki z nauką jest pewnego rodzaju wyzwaniem zarówno dla przedsiębiorstw, jak i uczelni wyższych. Wyzwaniem dla nich jest również wskazywanie im dróg, jakimi powinny kierować się uczelnie. Takie połączenia są źródłem znaczących oraz ważnych działań finansowych gospodarki. W sferze nauki dobrym i rzetelnym wskaźnikiem przedsiębiorczości są spółki odpryskowe typu spin-off i spin-out, jak również szkoły wyższe, które odgrywają ważną rolę w budowaniu trwałego i skutecznego rozwoju w celu aktywizacji przedsiębiorczości i innowacji rejonu (Matusiak i Matusiak, 2007).

W konsekwencji widoczny jest rozwój modelu uniwersytetu trzeciej generacji, w myśl którego poprzednie działania wynikające z regulaminu, obejmujące badania naukowe, są poszerzane o czynne wspieranie przedsiębiorczości. Mamy tu do czynienia z rolą uniwersytetu jako inkubatora przedsiębiorczości. Przedsiębiorca, twórca czy pionier to na ogół różniące się pomiędzy sobą osoby, a tylko w szczególnych okolicznościach można mówić o wspólnym występowaniu tych modeli osób. Znaczna część pracowników naukowych oraz osób studiujących na kierunkach niezwiązanych z ekonomią, chcąc stworzyć nowe produkty czy usługi, nie uwzględnia czynników rynkowych ani finansowych (Wissema, 2005). Przede wszystkim, osoby o konkretnej wiedzy, które posiadają doświadczenie, są głównym filarem akademickiej przedsiębiorczości. Takie osoby cechuje:

- pomysłowość i innowacyjność;
- cierpliwość w rozwiązywaniu pojawiających się problemów;
- ambicje, określone cele i wizje;
- chęć współpracy;
- zdolność do zaobserwowania części, które są spójne między technologią, wiedzą a często niedostrzeganymi potrzebami rynku.

Wzrost przedsiębiorczości akademickiej potrzebuje specjalnego podejścia, które uznaje właściwości dwóch innych środowisk, jakimi są gospodarka oraz nauka. Zdolność do rozwoju pobudzana jest przez sprawność w tym zakresie i objawia się poprzez:

- trwałe zatrudnienie;
- zdolność konkurencyjną przedsiębiorstw w skali ponadnarodowej.

Rozwój przedsiębiorczości akademickiej rozwija się na różnym poziomie. W Polsce przedsiębiorczość akademicka jest na etapie ciągłego udoskonalania, podczas gdy w USA oraz wybranych państwach Europy, które przedstawione są w artykule, wdrażane są programy rozwojowe oraz kładzie się nacisk na promocję przedsiębiorczości i powiązania świata nauki z gospodarką. Analiza teoretyczna wybranych krajów pokazuje różnice, jakie widoczne są między opisanymi państwami a Polską, oraz ujawnia rolę uczelni wyższej w rozwoju przedsiębiorczości akademickiej.

W latach 2010-2012 większość uczelni wyższych zrealizowało prawie 5 tysięcy projektów badawczych, których wartość szacowana jest na ok. 730 mln zł – przy czym zyskały one 906 patentów i praw ochronnych. Wyłącznie 6% projektów w swojej tematyce odnosiło się do badań rozwojowych, celowych i zamawianych, czyli takich, których wyniki w przyszłości powinny nadawać się do praktycznych zastosowań.

Przyczyna niskiej skuteczności w „przepływie” technologii do gospodarki tkwi w sposobie rozdzielenia środków pieniężnych na sferę naukową, bowiem badania, które mają wielkie znaczenie dla rozwoju technologicznego kraju, nie są brane pod uwagę jako priorytetowe (NIK, 2012). W Polsce rozwój przedsiębiorczości akademickiej nadal tworzy nowe wyzwanie. Według badania z 2009 r. jedynie 6% osób związanych ze środowiskiem akademickim prowadziło własną firmę spin-off, zaś następnym 8% badanych było zainteresowanych założeniem firmy w perspektywie najbliższego roku (Banerski i in., 2009).

Narzędzia finansowe aktywizujące przedsiębiorczość akademicką

Pojęcie „przedsiębiorczości akademickiej” było kojarzone z tworzeniem przez pracowników naukowych firm technologicznych spin-out i spin-off. Dziś, pojęcie to jest rozumiane również jako działalność szkół wyższych połączona z określonym know-how i jego sprzedaż na zasadach rynkowych (Matusiak i Zasiadły, 2007). Przedsiębiorczość to umiejętność dostosowania się do zmian otoczenia oraz zastosowanie ich przy realizowaniu konkretnych celów. Przedsiębiorczość akademicka stanowi ważny

rodzaj przedsiębiorczości, gdyż wiąże z sobą sferę naukową z gospodarką (Matusiak, 2008). Rozwój przedsiębiorczości akademickiej jest szczególnie istotny, ponieważ dzięki innowacjom przedsiębiorstwa mogą osiągać sukcesy oraz podejmować współpracę z jednostkami badawczymi. Szkoły wyższe w większym stopniu podejmują współpracę z przedsiębiorstwami, aby zdobyć środki finansowe na działalność. Rozwój przedsiębiorczości akademickiej stanowi szansę rozwoju dla młodych naukowców (Kawalec, 2011).

Wyzwania, jakie stawiane są przed uczelniami wyższymi, wspierają różnego rodzaju narzędzia, instrumenty, które pobudzają uczelnie do zrealizowania biznesowej misji nowoczesnego uniwersytetu. Współczesne, przedsiębiorcze uczelnie mają szansę na zrealizowanie nowych planów przez wsparcie w postaci wkładu finansowego z różnych źródeł. Przeznaczenie kapitału na badania, jak również kształtowanie podejścia do przedsiębiorczości jest bardzo ważne, gdyż buduje to nową postawę w środowisku akademickim oraz zaczyna być inicjatorem istotnych projektów, wspierających możliwości przedsiębiorcze uczelni wyższych.

Wśród programów oraz funduszy zagranicznych, mających na celu wsparcie edukacji i nauki, należałoby wspomnieć o programie Competitiveness and Innovativeness Framework Programme. Jest to ramowy program na rzecz innowacyjności i konkurencyjności w latach 2007-2013. Warto także nadmienić o inicjatywach i programach takich jak: „Kreator innowacyjności”, poprzez który wspierana jest przedsiębiorczość akademicka, „Patent PLUS” dla wspierania patentowania wynalazków, inwestycje w infrastrukturę badawczą instytucji B+R, inwestycje infrastrukturalne tworzące powiązania kooperacyjne pomiędzy jednostkami naukowymi, badawczo-rozwojowymi a przedsiębiorstwami, rozwój klastrów, wsparcie wdrożeń wyników prac B+R, rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach (Majewski i Żywiecki, red., 2009).

Zasadniczą grupę wsparcia tworzą fundacje, które podkreślają funkcję naukowych badań, rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość młodych naukowców. Warto zauważyć również takie programy, jak: „Innowator”, którego celem jest pomoc finansowa w przygotowywaniu i wprowadzaniu innowacyjnych projektów, program „Ventures”, wspierający nowatorskie projekty realizowane przez młodych pracowników naukowych, aktywizację postaw wśród młodych naukowców, zachęcenie studentów ostatnich lat studiów, absolwentów i doktorantów do podejmowania pracy naukowej, której efekty będą mogły zostać odzwierciedlone w praktyce, a także zwiększenie atrakcyjności kariery naukowej w Polsce. Dość duża konkurencja wśród uczelni w pozyskiwaniu środków pieniężnych staje się powodem tego, iż niektóre rodzaje wsparcia są trudno dostępne, ale

sama możliwość pozyskania środków na realizację przedsięwzięć planów polskich uniwersytetów stanowi wyzwanie dla uczelni o wysokim stopniu przedsiębiorczości (Górniewicz, 2008).

Model amerykański

W Stanach Zjednoczonych zasadniczą częścią narodowej strategii innowacji, którą przyjął prezydent Barack Obama, jest promowanie przedsiębiorczości. Z tego względu w roku 2011 uruchomiony został program „Start-up America”, zakładający podwojenie liczby działalności nowych przedsiębiorstw, które z kolei tworzą wyznacznik do tworzenia innowacji, nowych miejsc pracy oraz wzrostu gospodarczego kraju. W największym stopniu spodziewane jest powstawanie tzw. start-upów technologicznych, które poprzez wprowadzanie na rynek istotnych rozwiązań mają bezpośredni wpływ na dokonywanie zasadniczych zmian całych branż lub na zapoczątkowanie nowych sfer gospodarki. Rozwiązania tego typu mają przede wszystkim swoje podłoże w powstawaniu akademickich firm odpryskowych typu spin-off i spin-out oraz aktywności biznesowej, podejmowanej przez studentów, doktorantów, absolwentów, pracowników naukowych – czyli wszystkich tych, którzy są powiązane ze szkołami wyższymi (Stawiarska, 2011).

Współdziałanie z firmami, które założone zostały przez własnych pracowników, w dłuższej perspektywie skutkuje większym poziomem dochodów, organizowaniem praktyk zawodowych czy też szansą na zatrudnienie absolwentów. Działalność w obrębie wsparcia tworzenia firm oraz przedsięwzięcia w sferze edukacji biznesu przyniosły korzyści, tworząc klastry. Znaczna część amerykańskich szkół wyższych podjęła działania w tym zakresie, dzięki czemu rozwinęły one swoją pozycję, stając się najlepszymi szkołami. Pośród takich uczelni wymienić można MIT – Massachusetts Institute of Technology, w której co czwarta osoba posiada firmę odpryskową, generując rocznie przychód wartości ponad 200 miliardów dolarów. Z uczelnią tą powiązanych jest blisko 25 800 firm, które zostały utworzone przez absolwentów. Firmy te dają zatrudnienie 3,3 milionom ludzi, a ich zyski to przeszło 2 biliony dolarów. W roku 1994 w firmach tych utworzonych zostało 1,1 miliona miejsc pracy, uzyskano sprzedaż na miarę 232 miliardów dolarów, a obecnie 106 firm daje zatrudnienie dla przeszło 1000 osób (MIT, 1997). Pracownicy i absolwenci uczelni amerykańskich w dużym stopniu przyczyniają się do rozwoju technologicznego, tworząc spółki spin-off.

Modele funkcjonujące w Europie Zachodniej

W Stanach Zjednoczonych fundamentalnym wskaźnikiem przedsiębiorczości akademickiej jest tworzenie firm opartych na wiedzy, wspierane przez sektor prywatny. W Europie natomiast przedsiębiorczość akademicka postrzegana jest w szerszym znaczeniu, mianowicie jako działania mające na celu wsparcie zależności między nauką – gospodarką i powstaniem przedsiębiorstw wywodzących się z uczelni. Zdecydowanie widoczne jest różne podejście europejskich i amerykańskich uczelni wyższych do procesów sprzedaży wyników badań oraz tworzenia firm odpryskowych jako dostępnych form realizacji przedsiębiorczości akademickiej w praktyce. Stanowi to rezultat mniejszego stopnia przedsiębiorczości w Europie, gdyż brakuje modelu w kontekście funkcjonowania i organizacji programów wspomagających przedsiębiorczość akademicką. Na uwagę jednak zasługuje fakt, iż istnieją programy realizowane przez państwa europejskie, które zaliczyć można do lepszych rozwiązań modelowych.

Francja jest krajem, w którym dzięki funduszom publicznym zaobserwować można mocne wsparcie przedsiębiorczości akademickiej. Istotny jest również system publicznych inkubatorów, który bazuje na zasadach ukazujących wzajemne uzupełnianie się działań naukowych oraz gospodarczych. Wśród tych zasad wymienić można:

- fachową obsługę przedsiębiorstw przez np. wsparcie logistyczne;
- system zarządzania wspomagany przez inkubator, Komitet Kontraktowy ds. Funduszy Seed Capital i Inkubatorów oraz Departament Technologii w Ministerstwie Edukacji, Badań i Technologii;
- dywersyfikację działalności inkubatorów – inkubatory wspierają firmy pochodzące z różnych branż, jednak są inkubatory, które wspierają przedsiębiorstwa pochodzące z jednego sektora;
- utworzenie planu finansowego, wywodzącego się z publicznych finansów (przez pierwsze trzy lata sieci inkubatorów finansowane będą z publicznych środków wypłacanych z Europejskiego Funduszu Społecznego i Francuskiego Funduszu Badań Technologicznych; po tym terminie przechodzą na samofinansowanie);
- system tworzący powiązania międzyinstytucjonalne dla lepszej współpracy (Guliński, Wajda, 2005).

Na uwagę zasługuje również instrument CIFRE. Od początku funkcjonowania instrumentu CIFRE w 1981 r. do 2007 r. zostało zrealizowanych 16 127 umów dotyczących przygotowania rozprawy doktorskiej w przedsiębiorstwie i w państwowym laboratorium badawczym. Przedsiębiorstwa i laboratoria badawcze mogą współpracować na płaszczyźnie

przepływu pracowników, przez co widoczny jest transfer wiedzy między uczelnią wyższą a biznesem. W programie tym uczestniczyć mogli doktoranci posiadający francuski dyplom ukończenia studiów wyższych, którzy nie mieli jeszcze 26 lat i nie posiadali zawodowego doświadczenia. Około 96% doktorów otrzymało pracę w pierwszym roku od chwili obrony pracy doktorskiej, 42% (sześciu na dziesięciu doktorów) uzyskało etat w przedsiębiorstwach, w których przygotowywali swoje prace doktorskie, zaś ok. 16% otrzymało zatrudnienie w laboratorium badawczym CIFRE. Znaczna część doktorów, bo aż 90%, działa zawodowo we Francji, natomiast pozostała część beneficjentów programu pracuje w Ameryce Północnej oraz Europie. Aktualnie doktorzy zatrudniani są przez przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących wynosi ponad 2 tysiące, jak również w MSP i państwowych jednostkach badawczych (Crespy, Héraud i Perry, 2007).

Oprócz programu CIFRE istnieją również instrumenty takie jak: CORTECHS1 – konwencje badań dla absolwentów szkół technicznych, oraz PRISME – staże długoterminowe w Małych Średnich Przedsiębiorstwach (MSP). W ramach umowy CIFRE doktorant, który pośredniczy między środowiskiem naukowym i biznesowym, może się przyczynić do wymiany dwustronnej wiedzy, a nie tylko do wykorzystania w przedsiębiorstwie umiejętności zdobytych w wyższej szkole. Ocena funkcjonowania instrumentu CIFRE we Francji jest pozytywna poprzez brak problemów ze znalezieniem pracy oraz wysoki poziom wynagrodzenia. Wykorzystanie tego modelu w Polsce mogłoby się okazać korzystne, gdyż byłby to sposób m.in. na podniesienie dochodów kadry naukowej bez potrzeby generowania dodatkowych środków budżetowych.

W Hiszpanii system szkolnictwa wyższego aktywnie uczestniczy w rozwoju polityki innowacyjnej, przez co kraj ten stał się jednym z szybciej rozwijających się w Europie. Wprowadzono ulgi dla przedsiębiorstw wdrażających nowe projekty, wyszczególnione zostały 42 centra badawcze, które miały symbolizować różnego rodzaju dyscypliny naukowe, oraz przygotowano programy (m.in. Ramon y Cajal czy INOVA) mające zasilać kadrę naukową uczelni. Programy te miały pogłębiać wiedzę z zakresu przedsiębiorczości akademickiej, ale przede wszystkim odgrywały dużą rolę w połączeniu pracy naukowej z prowadzeniem działalności gospodarczej. W ramach programów pokryte zostały częściowo kosztów umów naukowców w ośrodkach badawczych (non profit lub w prywatnych centrach B+R) na okres 5 lat. Przyjęcie odpowiednich unormowań ekonomiczno-prawnych, spowodowało, iż 88% beneficjentów programu Ramon y Cajal rozpoczęło pracę na uniwersytecie lub w Krajowej Radzie Badań Naukowych – CSIC (Cruz-Castro i Sanz-Menéndez, 2005).

Kolejnym interesującym przypadkiem jest ośrodek akademicki Twente w Holandii, wokół którego powstała sieć wsparcia przedsiębiorczości akademickiej na poziomie regionalnym. Początkowo był to tradycyjny region przemysłowy, który w późniejszym czasie, poprzez aktywną współpracę nauki z przemysłem, zaczął dominować w dziedzinie technologii i innowacyjności. W połowie lat 80. włączono tam program TOP, który miał pobudzać zakładanie firm przez naukowców oraz pomagać im w pierwszym roku działalności. Szczególną uwagę zwrócono na tworzenie regionalnych powiązań między uczelnią wyższą, przemysłem a instytucjami około biznesowymi. Wokół uniwersytetu powstało wiele specjalnych jednostek, zajmujących się przedsiębiorczością akademicką, jak również powstały liczne sieci łączące różne instytucje. Program TOP skierowany został do absolwentów i doktorantów z Uniwersytetu Twente, absolwentów innych uczelni oraz innych osób chcących rozwinąć swoje innowacyjne pomysły. Dla osób tych przewidziane zostało wsparcie techniczne, jak również z obszaru przedsiębiorczości. W ramach tego programu członkowie mogą otrzymać kwotę około 2500 euro, którą mogą przeznaczyć na potrzebne mechanizmy niezbędne do startu działalności, jak również korzystają z laboratoriów uniwersyteckich. Przyjęcie do programu TOP odbywa się na podstawie biznesplanu. Powinien on odzwierciedlać rodzaj spółki, zakres kompetencji, produkty oraz usługi. W ramach programu wsparcia udzielono 10 podmiotom w roku 2006 i 21 podmiotom w roku 2007. Wokół Uniwersytetu Twente na specjalnie wydzielonym terenie 160 ha (tzw. Kennispark) działa aktualnie 700 firm typu spin-off. Uniwersytet posiada w najważniejszych spółkach prawa do własności intelektualnej. Kennispark to przedsięwzięcie władz regionalnych, lokalnych i uniwersyteckich, partnerstwo prywatno-publiczne, dzięki któremu powstało 12 000 miejsc pracy w sektorze wysokich technologii do końca 2010 roku. Na każdym wydziale uniwersytetu pracują na pełnym etacie doradcy biznesowi, zatrudnieni przez centrum transferu technologii (Klimczuk, 2010). Przykład Uniwersytetu Twente pokazuje, w jaki sposób szkoła wyższa może oddziaływać na gospodarkę, jak również na rynek pracy. Może być to powodem przekształcenia regionu poprzez zmianę budowy przedsiębiorstw z przemysłowego na innowacyjny w obrębie zaawansowanych technologii.

Przedsiębiorczość akademicka w Polsce

Zjawisko przedsiębiorczości akademickiej jest w Polsce pojmowane w szerszym aspekcie. Zalicza się tu tworzenie spółek odpryskowych, jak

również biznesową aktywność osób, które powiązane są z uczelnią, i wyraźnie da się dostrzec większe zainteresowanie tego typu aktywnością. Do najważniejszych przyczyn tego stanu rzeczy zaliczyć należy:

- poszukiwanie środków na badania przez naukowców;
- chęć poprawy statusu życiowego pracowników naukowych, doktorantów;
- większą liczbę przedsiębiorców stanowią osoby z wyższym wykształceniem, które znają możliwości uczelni, a przez to mogą korzystać z jej usług.

Przedsiębiorczość akademicką zakwalifikowano jako istotne działanie, które wpisano do społecznej strategii rządu. Ma ono za zadanie aktywowanie przedsiębiorczości, a także pełne wykorzystanie kapitału intelektualnego uczelni. W celu wsparcia przedsiębiorczości utworzona została Grupa Inicjatyw, w skład której wchodziły osoby wspierające jej rozwój na uczelniach. Oficjalnie tego typu działania znalazły odzwierciedlenie w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym (Ustawa z dnia 27 lipca 2005). W art. 4. ust. 4 tej ustawy nadmienia się m.in., że uczelnie współpracują z otoczeniem społeczno-gospodarczym, zwłaszcza w sferze prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz podmiotów gospodarczych, w wyodrębnionych formach działalności, w tym w drodze utworzenia spółki celowej, a także przez udział przedstawicieli pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia i w procesie dydaktycznym. W ustawie sprecyzowane zostały istotne elementy mówiące o tym, że w ramach wykorzystania potencjału naukowego i technicznego uczelni oraz transferu wyników prac naukowych do gospodarki szkoły wyższe mogą prowadzić akademickie inkubatory przedsiębiorczości oraz centra transferu technologii i tworzyć spółki celowe (mające postać spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej). W myśl ustawy utworzenie spółki celowej ma ułatwić komercję wyników badań naukowych, a także prac rozwojowych. W ramach wsparcia przedsiębiorczości akademickiej na szczeblu regionalnym zostało opracowanych i przyjętych wiele programów, m.in. poprzez fundusze strukturalne i Fundusze Spójności na lata 2007-2013 została przekazana kwota 4,15 mld euro na rzecz polskiego środowiska naukowego.

Obserwując działania i doświadczenia niektórych uczelni i rejonów, wysuwa się teza, że polska gospodarka zaczyna modelować proces przedsiębiorczości. Istnieje jednak szereg różnych barier, które uniemożliwiają całkowite wdrożenie innowacji. Zalicza się do nich np.:

- ułomność formalnoprawnych metod;
- niedobór odpowiednio przygotowanego personelu, który zarządzałby uczelniami;

- zbyt wąskie dojsście do środków pieniężnych i wyspecjalizowanej kadry menedżerskiej.

Z badań dotyczących rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce (Banerski i in., 2009), prowadzonych na zlecenie PARP, daje się dostrzec, że wprowadzenie zmian, w całościowej strukturze uczelni, zwłaszcza w ulepszeniu programu uczelni, jest konieczne. Jako priorytetowe dla rozwoju przedsiębiorczości akademickiej podkreśla się szczególnie takie aspekty jak:

- efektywna nauka i promocja przedsiębiorczości akademickiej współzależne od programów szkoleniowych, przystosowanych do krajowych uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i instytucjonalnych;
- wykorzystanie opartych na doświadczeniu metod nauczania, które mają priorytetowe znaczenie dla rozwoju umiejętności i zdolności z zakresu przedsiębiorczości;
- nasilenie współpracy szkół wyższych i pracowników naukowych ze środowiskiem biznesu;
- budowa rynków na nowe technologie.

Aktualnie, uczelnie otrzymują środki pieniężne za liczbę edukowanych studentów. Ilość tych środków zależy jednak będzie od rodzaju i wartości nauczania. W ramach zasad wprowadzonych przez ministerstwo uwzględniany będzie udział w polskich i europejskich projektach, jak również nowoczesne kierunki nauczania. Według ministerstwa zarówno szkoły wyższe, jak i naukowcy muszą w większym stopniu wykorzystywać pieniądze i granty z Unii Europejskiej, jak również podejmować między sobą współpracę, która niezbędna jest w wymianie doświadczeń i we wprowadzaniu udoskonaleń, co przekłada się z kolei na jakość.

Podsumowanie

W naszym kraju funkcjonuje wiele dużych ośrodków przedsiębiorczości, jak również mniejszych, które chciałyby upowszechnić zjawisko przedsiębiorczości, lecz nie potrafią tego dokonać. Gospodarka Polski jest w początkowej fazie modelowania zjawiska przedsiębiorczości. Aby zbudować trwały i stabilny system wsparcia w zakresie tego zjawiska, niezbędne są zmiany w funkcjonowaniu systemu w szkołach wyższych. Ważne jest, aby nastąpiły zmiany w funkcjonowaniu uczelni, zwłaszcza w dziedzinie poprawy oferty programowej, jak również w rozwoju i wspieraniu przedsiębiorczości. Do słabych stron systemu innowacyjnego w Polsce zaliczyć można brak funkcjonowania przejrzystej metody rozwoju nauki i techniki określającej rozwój badań naukowych, w których

należałoby wykorzystać potencjał naukowy. Dzięki temu można budować programy określające podniesienie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.

Rozwój przedsiębiorczości ograniczony jest przede wszystkim przez przeszkody finansowe czy organizacyjne. W Unii Europejskiej podstawową przeszkodą w tworzeniu spółek spin-off jest zbyt małe pojęcie o przedsiębiorczości oraz brak odpowiedniego przeszkolenia w tym zakresie. W kraju natomiast główną barierą w związku z prowadzeniem własnej działalności jest brak odpowiedniej ilości funduszy, które są niezbędne do rozpoczęcia działalności.

W Polsce w ostatnim okresie zaobserwować można wzrost zainteresowania tematyką przedsiębiorczości akademickiej. Dzięki spójnemu i jasnemu systemowi polskie uczelnie będą mogły odnosić sukcesy, a poziom przedsiębiorczości wzrośnie. Szkoły wyższe w Polsce starają się podjąć to wyzwanie, jakim jest pobudzanie postawy przedsiębiorczej, a także przekazują odpowiednią wiedzę, gdyż misją szkół wyższych jest ciągłe podnoszenie poziomu innowacyjności przez nieustanną komercję wyników prowadzonych badań do środowiska biznesowego. Pomimo występujących niektórych trudności we współpracy pomiędzy środowiskiem naukowym a przedsiębiorstwami trzeba podejmować istotne przedsięwzięcia służące poprawie wzajemnych relacji. Relacja między nauką a biznesem są nierozłącznym czynnikiem, aby podnieść poziom innowacyjności regionów i państw we współczesnej, zglobalizowanej gospodarce. Do funkcji struktur regionalnych należy stwarzanie takich warunków, które są niezbędne do skutecznej i efektywnej współpracy na płaszczyźnie nauki i biznesu, polegających na zapewnieniu odpowiednich rozwiązań prawnych, mających ułatwić współdziałanie środowiska naukowego ze strefą biznesu. Oprócz tego istotne jest ciągłe budowanie dialogu, który jest niezbędny do budowania zaufania między partnerami.

BIBLIOGRAFIA

- Banerski, G., Gryzik, A., Matusiak, K.B., Mażewska, M. i Stawasz, E. (2009). *Przedsiębiorczość akademicka (rozwój firm spin-off, spin-out) – zapotrzebowanie na szkolenia służące jej rozwojowi. Raport z badania*. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 143-149.
- Crespy, C., Héraud, J.A. i Perry, B. (2007). *Multi-level governance, regions and science in France: between competition and equality*. Paris: Regional Studies, 1069-1084.
- Cruz-Castro, L. i Sanz-Menéndez, L. (2005). Bringing science and technology human resources back in: the Spanish Ramón y Cajal programme. *Science and Public Policy*, vol. 32, no. 1, 9-13.

- Górniewicz, J. (2008). *Programy i fundusze dla innowacyjności*. Olsztyn: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Pozyskano z: <http://www.uwm.edu.pl/ciitt/images/stories/file/informator.pdf>, 55 (dostęp: 12.18.2015).
- Guliński, J. i Wajda, J. (2005). Doświadczenia francuskie, brytyjskie, włoskie i skandynawskie. W: J. Guliński i K. Zasiadły (red.), *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 90-93.
- Kawalec, P. (2011). Próba wielowymiarowej oceny zależności między przedsiębiorczością akademicką a nauką w sferze publicznej w USA i w Europie z perspektywy danych naukoznawczych z okresu 1969-2010. W: M.W. Sienkiewicz i T. Szot-Gabrys (red.), *Przedsiębiorczość akademicka. Koncepcje, formy, warunki rozwoju*. Lublin: Wydawnictwo Fundacji Centrum Rozwoju Lokalnego, 10-11.
- Klimczuk, M. (2010). Rola uczelni wyższych w procesie transferu wiedzy do przedsiębiorstw. *Zarządzanie i Marketing*, zeszyt 17, nr 3/10, 164-165.
- Majewski, P. i Żywiecki, P. (red.). (2009). *Przedsiębiorczość akademicka w Toruniu: dobre praktyki Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Bankowej*. Toruń: Wyższa Szkoła Bankowości, 35-36.
- Matusiak, K.B. (2008). Przedsiębiorczość akademicka. W: K.B. Matusiak (red.). *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*. Warszawa: PARP, 281-285.
- Matusiak, K.B. i Matusiak, M. (2007). Pojęcie i ekonomiczne znaczenie przedsiębiorczości akademickiej. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, 453, 155-165.
- Matusiak, K.B. i Zasiadły, K. (2005). *Rekomendacje dla Polski*. W: J. Guliński i K. Zasiadły (red.). *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*. Warszawa: PARP, 145.
- MIT. (1997). *The Impact of Innovation*. Boston: Publication of Boston Bank, 249.
- Najwyższa Izba Kontroli. (2012). *Wykorzystanie środków publicznych na naukę*. Warszawa. Pozyskano z: <http://www.nik.gov.pl/plik/id,4361,vp,6190.pdf>, 13 (dostęp: 12.12.2015).
- Stawiarska, E. (2011). *Studium Dobrych Praktyk Uczelnianych Promowania Innowacji Komerjalizowanej przez spin-off*. Toruń: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Toruniu, 92.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2005. Prawo o szkolnictwie wyższym. D.U. nr 164, poz. 1365 z późn. zm. (jednolity tekst ustawy opracowany na podstawie: Dz.U. 2012, poz. 572, 742, 1544; 2013, poz. 675, 829, 1005, 1588, 1650; 2014, poz. 7).
- Wissema, J.G. (2005). *Technostarterzy – dlaczego i jak?*. Warszawa: PARP, 11.